

VENTS DEL MÓN, 47-48, jul.-des. 2009

Butlletí d'informació ètica, editat pel GCTPFNN

S'encoratja la seva reproducció, però sempre citant la font de procedència

EDITORIAL

Negociacions del clima: aquest és el camí?

S'ha tancat la COP15 (la 15a Conferència de les Parts signatàries de la Convenció Marc del Canvi Climàtic) a Copenhague sense que els representants dels governs dels Estats-nació hagin estat capaços d'arribar a una acord legalment vinculant, suficientment ambiciós i just pel que fa a l'equitat entre països, per reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle en els propers anys.

Cada vegada som més les persones que comencem a creure que el camí per evitar el destarotament del clima no passa ja més per les negociacions internacionals, doncs aquestes han demostrat la seva poca efectivitat: reunions i reunions, que cadascuna remet a la següent, on s'espera assolir un acord que si mai s'assoleix, com demostra l'acord (Protocol) assolit a Kyoto (COP3), acaba no complint-se per bona part dels països signataris.

Si aquesta mena de negociacions auspiciades per les NNUU no funcionen, que s'hi pot fer?

Tal com va dir Hermann Scheer, president d'EUROSOLAR, a NOW: Trobades en el present continu (Barcelona, 27 i 28 de novembre de 2009), que el CCCB¹ i la Fundació Terra² van organitzar a Barcelona, no es pot esperar cap canvi en la forma com avui l'energia es subministrada només confiant amb els subministradors convencionals d'energia. El nou mercat de l'energia que les fonts d'energia renovables obren és un mercat totalment diferent, on cada persona, cada família, cada empresa, . . . poden esdevenir generadors d'energia a partir de la captació de les fonts d'energia que flueixen lliurement per la biosfera. I això no te res a veure amb els grans negocis de l'energia convencional (carbó, petroli, gas fòssil, urani) que s'han basat en fer diners tot contaminant el planeta, enverinant els seus sistemes naturals i les criatures que el comparteixen³.

La gran oportunitat de les societats actuals és avançar-se al canvi cap a les energies renovables i fer possible, com s'ha fet a Alemanya, la llibertat d'oportunitats en el mercat de l'energia, trencant el poder dels oligopolis energètics a través d'una llei com la EEG (Llei de les Fonts d'Energia Renovable) que garantitza el dret ciutadà a generar energia a partir de fonts renovables i d'injectar-la a la xarxa i que també obliga a les

¹ CCCB: <http://www.cccb.org/now/ca/>

² Fundació Terra: http://www.terra.org/now-solar_2318.html

³ Vegeu el vídeo de l'entrevista a Hermann Scheer : http://www.cccb.org/ca/noticia-copenhague_raons_per_a_optimisme-33586

empreses distribuïdores (les que són propietàries de les xarxes de distribució) a comprar l'electricitat i el gas renovables a un preu just.

I a l'Estat Espanyol, tot i disposar, com Alemanya, d'un sistema que permet la injecció de l'electricitat renovable a la xarxa (FIT o 'feed-in tariff') i la seva remuneració a un preu just (sistema que va ser adoptat per un govern del PP), la gestió que n'han fet d'aquest sistema els diversos governs (del PP i del PSOE), canviant les regles de joc una i altra vegada, ha menat a que hàgim arribat a una situació on el sector de les renovables manifesti ben clarament la seva preocupació, doncs ni tan sols s'assoliran els objectius que va fixar la Ley 54/1997: 12% d'energies renovables en el mix d'energia primària per l'any 2010. Amb el sistema de registre de preassignació de retribució i de quotes de potència màxima a instal·lar anualment (per les fonts d'energia renovable) que va adoptar el govern espanyol⁴, es posa en perill que Espanya s'alliberi d'una vegada per sempre del jou fòssil-nuclear que va ser imposat per les oligarquies dominants en benefici propi i no pas en benefici de la societat en conjunt.

Per una altra banda, tot i reconèixer els progressos de les energies renovables a Espanya, cal dir ben clar i amb força que el sistema vigent no afavoreix pas a la ciutadania, que experimenta tota mena de traves i obstacles quan decideix disposar d'un sistema de generació renovable. La picaresca espanyola, tolerada pel mateix govern, de fer possible que agrupant instal·lacions solars FV de més petita potència (remunerades al preu més alt) es puguin fer instal·lacions de gran potència (que haurien d'estar remunerades a preus ben inferiors) ha menat a la situació actual on l'especulació en les inscripcions al registre de preassignació de retribució impedeix que qui vulgui fer projectes solars FV reals es vegi dificultat per aquells que han inscrit projectes només amb l'ànim de revendre el permís.

No n'hi ha prou que el president José Luís Rodríguez Zapatero hagi afirmat a la COP15 que *“es radicalmente partidario de las energías renovables y de las posibilidades de democratizar la producción de energía para que sea generada por los propios ciudadanos y las comunidades de vecinos al margen de las eléctricas”*, ni que *“los avances tecnológicos harán que sea posible almacenar energía renovable y producir energía renovable por parte de los ciudadanos, por las comunidades de vecinos, dando a eso una vertiente y una dimensión que cambiará nuestra concepción de la energía, el poder sobre la energía y, en última instancia, muchas de las relaciones de dominación en el mundo”*. Totes aquestes afirmacions, només es faran realitat si des de la política es crea el marc legal, administratiu i econòmic que ho faciliti. I no sembla pas ser el cas del que està passant a l'Estat espanyol, doncs fins avui el govern espanyol ha manifestat la seva incapacitat d'assolir el 12% de renovables pel 2010. Què passarà amb l'objectiu 20-20-20 per l'any 2020 que s'ha fixat la Unió Europea?

La petició del GCTPFNN al govern espanyol és ben clara: que s'eliminin les quotes de potència anuals per les renovables, que es reguli el mercat de forma que es doni prioritat absoluta a les energies renovables (tal com mana la Directiva Europea⁵) i que faci que les primes siguin adequades a la maduresa de cada tecnologia

⁴ RDL 6/2009, de 30 de abril i RD 1578/2008, de 28 de septiembre

⁵ Directiva 2009/28/EC del Parlamento Europeo y del Consejo de 23 de abril de 2009 sobre la promoción del uso de energía procedente de fuentes de energía renovable y de modificación y subsiguiente anulación de las Directivas 2001/77/EC y 2003/30/EC

renovable i siguin decreixents en funció dels progressos que es vagin assolint. I també que es tracti de forma ben clara i diferenciada a la ciutadania que vulgui fer, individualment o col·lectivament, aprofitaments de fonts d'energia renovable.

Per una altra banda, a partir del primer dia de juliol de 2009, els abonats als oligopolis elèctrics haurien d'haver pogut alliberar-se del seu esclavatge i esdevenir usuaris lliures per contractar amb les empreses comercialitzadores d'electricitat i de serveis elèctrics que més els agradin. La Llei els havia de permetre finalment poder triar quina mena d'electricitat volem disposar: la bruta (nuclear i fòssil) o la neta (solar, eòlica, hidràulica, biomassa, geotèrmica, etc.). Però ves per on, que el govern ho ha posat ben difícil per les empreses que poden oferir aquest servei. De moment aquestes empreses solament poden oferir electricitat 100% verda als usuaris que tenen potències contractades iguals o superiors a 10 kW. Els usuaris domèstics hem vist vulnerats una altra vegada els nostres drets, gràcies a un govern que legisla a favor dels oligopolis.

Mentrestant a Catalunya, el govern de la Generalitat no solament continua sense fer cap actuació que signifiqui un clar suport a les energies renovables, sinó que va adoptar un Decret⁶ que el GCTPFNN qualifica com Decret contra les renovables. Tot i que en el seu preàmbul es diu que la finalitat del Decret és “assegurar la funcionalitat del procés, la simplificació dels tràmits i la seguretat jurídica dels privats”, no sembla pas que el contingut del Decret faci honor a aquestes intencions, ja que complica enormement el procediment i posa barreres de tota mena. Simplement, el que demostra el Decret és que el govern tripartit es va reafirmant continuista pel que fa al model energètic heretat del franquisme i mantingut pels governs de la democràcia. Només cal recordar que el President Pujol, una vegada, va manifestar: “No podem tornar als molins de vent . . . la base de l'energia són les tèrmiques i les nuclears”. El mateix fa el tripartit: donar tota mena de facilitats a les tèrmiques de gas fòssil i posar tota mena de traves a les renovables.

En el present butlletí de Vents del Món volem deixar constància de la presentació de dos estudis. El primer, és l'informe sobre l'estat mundial de les energies renovables, fet públic per la xarxa REN21. El segon és l'estudi Catalunya Solar II que es va presentar a Barcelona a finals del mes d'octubre de 2009. Aquest novedós estudi posa en evidència que el nostre país podria disposar ben aviat d'un sistema de generació elèctrica 100% renovable. Catalunya necessita polítics que estigui disposats a caminar urgentment cap a l'objectiu 100% renovable i fer possible que l'autonomia del país sigui real, ja que sense autonomia energètica (tant a nivell nacional, comarcal, com local) l'autonomia política és un miratge. Un miratge com el que van patir les colònies que quan van assolir la independència, eren de tot menys independents.

⁶ Decret 147/2009, de 22 de setembre, pel qual es regulen els procediments administratius aplicables per a la implantació de parcs eòlic i instal·lacions fotovoltaïques a Catalunya.

2009 RENEWABLES GLOBAL STATUS REPORT

La transformació energètica continua a despit de la crisi econòmica

La quarta edició de l'informe sobre la situació global de les renovables es va fer pública al bell mig de la crisi econòmica, tot i que les dades de l'informe abonen l'optimisme pel que fa a les energies renovables.

La potència mundial d'energies renovables (excloent la gran hidràulica) va assolir 280.000 MW a finals de l'any 2008., el que representa un 16% d'increment respecte de la potència instal·lada que hi havia a la fi de l'any 2007 (240.000 MW). Això vol dir que al món hi ha tres vegades més potència instal·lada renovable que la potència nuclear instal·lada als EUA.

Pel que fa a l'escalfament d'aigua amb el Sol, la potència instal·lada va augmentar un 15% assolint els 145.000 MWth, mentre que l'increment en la producció de biodièsel i d'etanol va ser d'un 34%.

Al llarg de l'any 2008, un nombre considerable de governs van adoptar noves polítiques i fites ambicioses: al menys 73 països tenen objectius de política energètica renovable (l'any 2007 n'hi havia 66). Alguns països en vies de desenvolupament (especialment l'Índia i la Xina) estan començant a jugar un paper important tant en la fabricació com en la instal·lació d'energies renovables. Per exemple, la Xina va doblar la seva potència eòlica instal·lada per quart any consecutiu, durant el 2008.

En l'informe es poden destacar les següents dades:

- Eòlica.

- La potència eòlica instal·lada va créixer un 29% durant l'any 2008, per assolir 121 GW, el que és més del doble dels 59 GW que hi havia instal·lats l'any 2005.
- Xina va doblar la seva potència instal·lada eòlica per cinquè any consecutiu, tancant l'any 2008 amb 12 GW, tot superant l'objectiu del 10 GW amb dos anys d'antelació.

- Solar

- L'energia solar FV connectada a la xarxa va continuar essent la font d'energia amb el creixement més elevat, augmentant en un 70% la potència instal·lada tot assolint 13 GW.
- Espanya va esdevenir el país líder en el mercat de l'energia solar FV, tot instal·lant 2,6 GW durant l'any 2008.
- L'energia solar tèrmica de concentració va experimentar un augment d'actors en el mercat i noves instal·lacions de fabricació.
- L'energia solar tèrmica va assolir un creixement rècord a Alemanya, amb més de 200.000 sistemes solars instal·lats l'any 2008.

- Geotèrmia

- La potència total instal·lada en geotèrmia va superar els 10 GW durant l'any 2008, essent liderada pels EUA
- L'energia geotèrmica directe (bombes de calor en base a la calor del subsòl) avui es fa servir a 76 països.

- Empreses

- L'agost de 2008 hi havia al món al menys 160 empreses que cotitzaven a la borsa i que tenien una capitalització superior als 100 milions de dòlars cadascuna
- L'any 2008, va veure com l'Índia es destapava com un gran fabricant de sistemes solars FV, amb unes polítiques d'inversió que feien que es destinessin 18.000 milions de dòlars en noves instal·lacions de fabricació.

Polítiques

- Entre les fites que molts països s'han posat pel que fa a les energies renovables, es poden destacar els 45 TWh d'electricitat per l'any 2020 d'Austràlia, els 14 GW de nova potència renovables per l'any 2012, els 14 GW per l'any 2020 i els 53 GW per l'any 2030 d'energia solar FV al Japó i el 20% d'energies renovables per l'any 2020 a la UE.
- Avui al món hi ha centenars de ciutats i governs locals que activament planifiquen o implementen polítiques energètiques renovables i creen marcs polítics per a la reducció de les emissions de carboni fòssil.

L'informe sencer es pot descarregar al lloc web: www.ren21.net/globalstatusreport

Font: REN21, www.ren21.net

L'ÈOLICA BAT NOUS RÈCORDS

A l'estat espanyol l'energia eòlica ja compta

A la matinada del dijous 5 de novembre de 2009 l'energia eòlica aportava al sistema elèctric espanyol 9.300 MW, el que representava un 45,1% de cobertura de la demanda elèctrica. Així se superava l'anterior rècord, assolit el 24 de novembre de 2008 quan l'eòlica va aportar 9.253 MW, cobrint un 43% de la demanda.

Igualment, el dimecres 4 de novembre de 2009 gairebé es va igualar el rècord d'11.202 MW de potència eòlica simultània, assolida el 5 de març de 2009. El 4 de novembre a les 15h20 es va arribar a la xifra d'11.172 MW, 30 MW menys que l'anterior rècord. Amb això, el dimecres 4 i el dijous 5 de novembre, l'energia eòlica va aportar al sistema més del 40% de la demanda durant més de 5 hores seguides.

No havia passat ni una setmana quan l'energia eòlica batia un nou rècord, doncs a la matinada del diumenge 8 de novembre, la força del vent feia que l'electricitat produïda amb aerogeneradors arribés a 10.170 MW tot aportant un 53% de la cobertura de la demanda elèctrica. La producció eòlica va cobrir des de les 03h00 fins a les 08h30 més del 50% de la demanda.

Es pot remarcar que durant els 9 primers dies de novembre la tecnologia eòlica ha estat la primera tecnologia de generació del sistema elèctric espanyol, havent produït 1.770.486 MWh, pel davant dels cicles combinats de gas fòssil (1.369.955 MWh) i de les centrals nuclears (1.223.350 MWh).

A més a més, el diumenge 8, a les 14h30 es va arribar al màxim de producció simultània amb 11.546 MW, 343 MW més que els 11.202 que s'assoliren el 5 de març passat. En aquest moment la cobertura de la demanda a partir del vent era del 29%.

I per qui encara no ho sap, a tot l'estat espanyol i per primera vegada en la història, durant tot el mes de novembre de 2009, l'energia eòlica va generar més electricitat que no pas les centrals nuclears: 4.662.484 MWh eòlics contra 4.157.518 MWh nuclears. I ho va fer sense emetre ni un gram de CO₂ ni emetre ni un becquerel de radioactivitat a l'entorn, ni produir ni un gram de residus radioactius. Al llarg del mes de novembre de 2009, els sistemes convertidors d'energia eòlica van ser la segona tecnologia de generació que més va aportar al sistema elèctric. Vegeu sinó: tèrmiques de cycle combinat (5.614.385 MWh), eòlica (4.662.484 MWh), tèrmiques nuclears (4.157.518 MWh), tèrmiques de carbó (2.130.965 MWh), centrals hidràuliques (1.887.062 MWh).

Allò que fa uns anys semblava impossible d'assolir, va essent una realitat!

Font: AEE (www.aeeolica.es) i REE (www.ree.es)

CATALUNYA SOLAR II

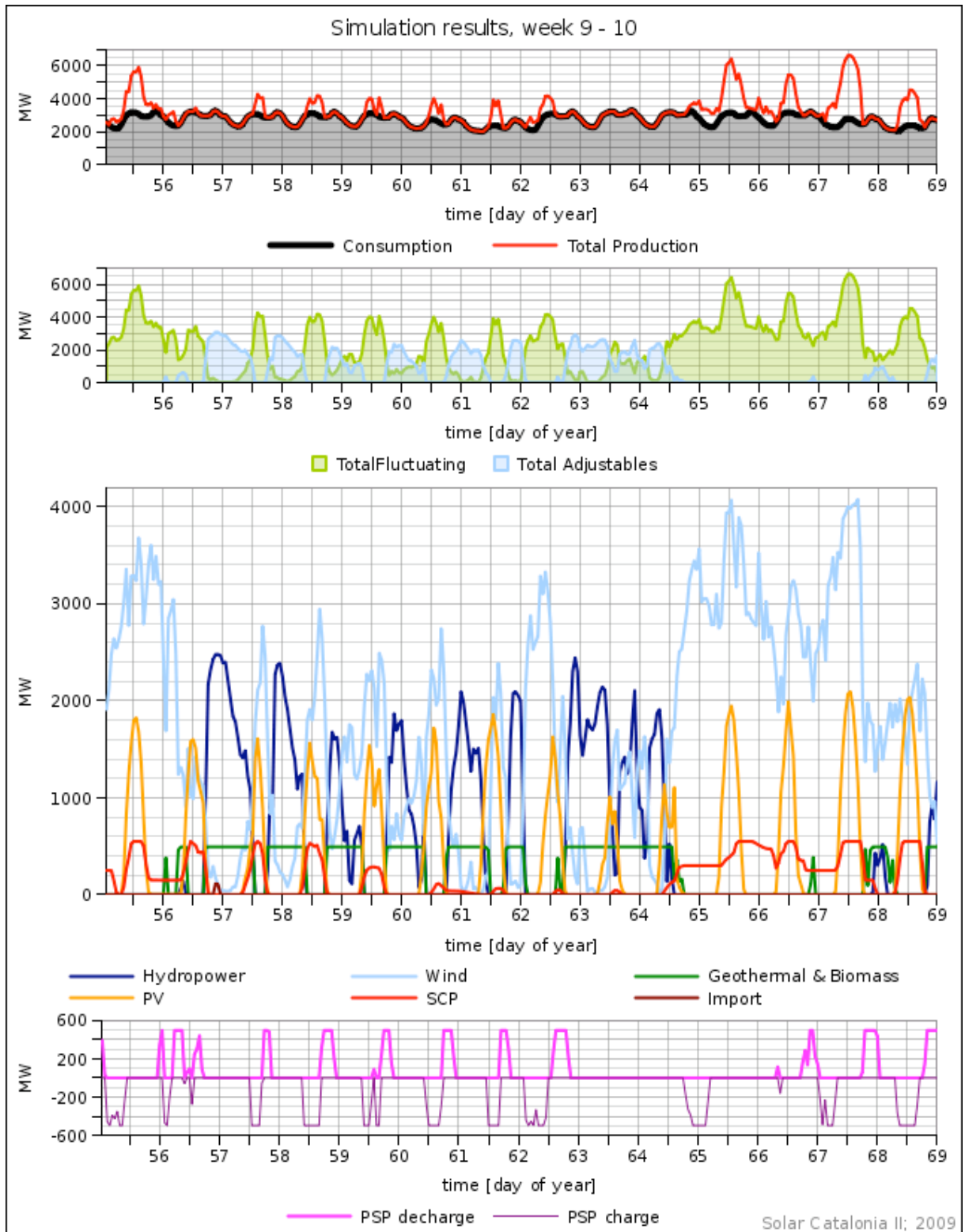
Un camí cap a un sistema elèctric renovable a Catalunya

Fa dos anys, la Fundació Terra, Eurosolar Espanya i Ecoserveis feien públic el resultat d'un primer treball exploratori, realitzat conjuntament amb *l'Institut for Sustainable Solutions and Innovations - ISUSI* (Alemanya) i amb el *World Council of Renewable Energies - WCRE*, sobre les possibilitats de disposar, en un futur, d'un sistema elèctric 100% renovable a Catalunya. El resultat d'aquest treball es pot descarregar en anglès a: <http://www.isusi.de/publications.html> i en català a: http://www.energiasostenible.org/sec3.asp?id_link=27&id_up=23

Dos anys després, a finals del mes d'octubre de 2009, Ecoserveis i *ISUSI*, conjuntament amb Eurosolar Espanya i el *WCRE*, han anat més enllà en la seva recerca: han realitzat la simulació de la viabilitat d'un sistema elèctric 100% renovable a Catalunya, partint de les bases de dades meteorològiques horàries d'arreu de Catalunya (proporcionades pel Servei Meteorològic de Catalunya) i de les corbes de càrrega elèctriques estimades per Catalunya a partir de les dades horàries de les corbes de càrrega reals d'Espanya (proporcionades per Red Eléctrica de España).

L'informe complet (en anglès) amb el resultat de la simulació d'un any complet, hora a hora, és disponible a: http://www.energiasostenible.org/sec3.asp?id_link=46&id_up=23

A continuació es dona el gràfic de la simulació de dues setmanes, la 9a i la 10a.

ALPHA VENTUS

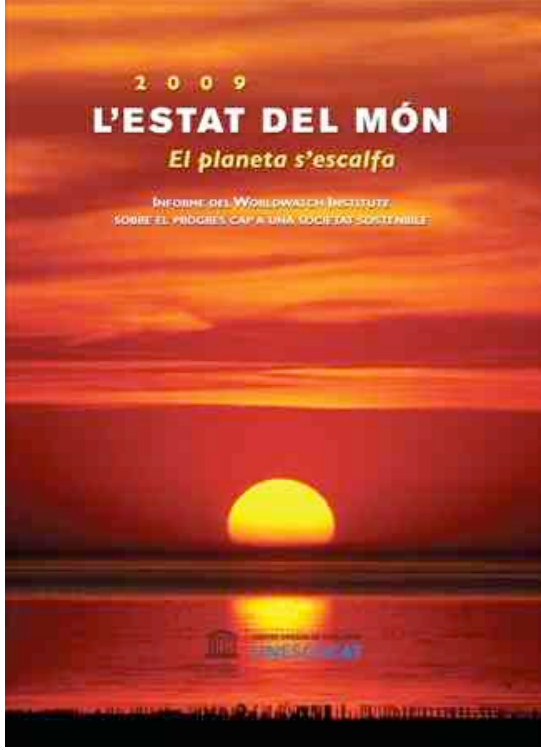
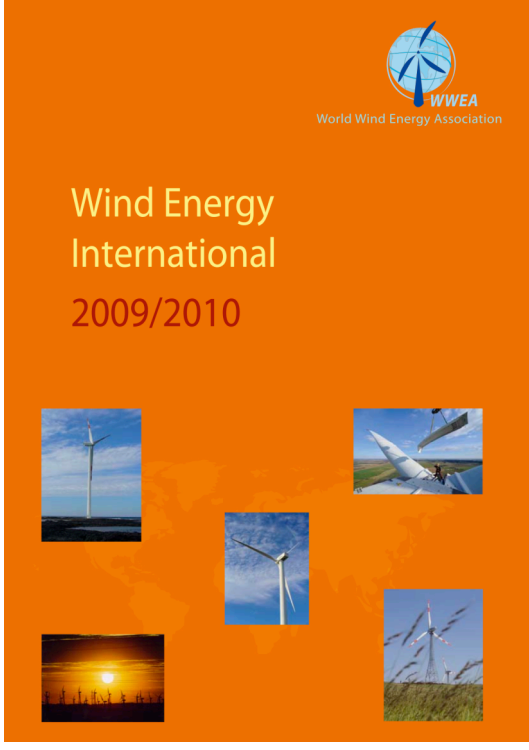
Es completa la construcció del primer parc eòlic marí a Alemanya

El passat 16 de novembre, el consorci que opera el parc eòlic Alpha Ventus va anunciar que s'havia completat l'aixecament del darrer aerogenerador, dels 12 que formen el parc eòlic situat a 45 km mar endins, al nord de l'illa de Borkum. Segons els operadors, Alpha Ventus és el primer parc eòlic marí del món amb una dotzena de turbines eòliques de 5 MW de potència unitària. La construcció del parc ha tingut una durada de 7 mesos.

Font: DENA, *Renewables made in Germany*, 18/12/2009

PUBLICACIONS

	
<p>Droege, P. (2009) 100% Renewable: Energy Autonomy in Action, Earthscan, London PVP 41 €</p>	<p>Scheer, H. (2009) Autonomía energética: la situación económica, social y tecnológica de la energía renovable, Icaria, Barcelona PVP 21 €</p>

	
<p>Starke, L. (2009) L'etat del món 2009: el planeta s'escalfa. Informe del Worldwatch Institute sobre el progrés cap a una societat sostenible, UnescoCat, Barcelona; PVP 25 €</p>	<p>Autors varis (2009) Wind Energy International 2009/2010, World Wind Energy Association, Bonn PVP 95 €</p>

Pels lectors/lectores de Vents del Món el preu de venda és:

- 100% Renewable: 35 €
- Autonomia energètica: 20 €
- L'etat del món: 20 €
- Wind Energy International 2009/2010: 60 €

Lloc de lliurament: Ecoserveis, Camprodon 3 baixos, 08012 Barcelona